

Verlag Arenadiscussie: “Opgroeien van onze jeugd”

GGD Hollands Noorden
GGD Hollands Midden

3 juni 2016

Samenvatting

- In de leeftijd tot 4 jaar is er heldere ondersteuning
- Na die leeftijd (als kinderen naar de basisschool en het VO gaan) komen vaak pas de issues over psycho-sociale veiligheid en opvoeding op tafel
 - Er is dan geen duidelijke ingang meer waar je met vragen terecht kunt
 - Het aanbod is groot, maar ouders weten het niet
 - Ouders voelen hierin geen regie en voelen zich vaak niet snel geholpen
- De school wordt veel genoemd en er wordt veel van verwacht.
Hier zit een kans voor de GGD:
 - Scholen actiever ondersteunen in hun signaalfunctie en meer via hen ingeschakeld worden dan nu het geval is
 - Vervolgens leerkrachten en kinderen helpen met praktische adviezen en concrete oplossingen
- Tot slot: organiseer hulp direct rond het kind en laat hen zelf aan het woord!

Introductie

- GGD Hollands Noorden en Hollands Midden dragen dit initiatief dat gestart is bij GGD Nederland (GGD GHOR)
- Het is bedoeld om beelden op te halen bij ouders over hun beleving bij alle aspecten die komen kijken bij opgroeiende jeugd
- Alle mensen in de buitenring willen graag leren van de beelden, meningen en ideeën die er leven in de binnenring
- In de buitenring zitten allerlei organisaties die werken op het vlak van jeugd(gezondheids)zorg zoals GGD, thuiszorg, gemeenten en onderwijs

Voorstelrondje

- Moeder van 2 kinderen (21 en 10)
- Moeder van 1 kind (6 jaar)
- Moeder van 3 kinderen (12, 10 en 6)
- Moeder van 2 kinderen (10-12 en er komt een adoptiekindje)
- Moeder van 1 kind (6 jaar)
- Moeder van 2 kinderen (9 en 13)
- Moeder van 3 kinderen (13, 10 en 8)
- Moeder van 2 kinderen (13-11)
- Moeder van 2 kinderen (10 en 7)
- Moeder van 2 kinderen (12 en 7)
- Moeder van 2 kinderen (1 en 3)
- Jongere van 17
- Jongere van 21 jaar
- Jongere van 17
- Jongere van 17

Wat is het eerste waar u aan denkt bij het thema: 'gezond en veilig opgroeien van jeugd'?

- **Liefde:** warmte, veiligheid en grenzen bieden.
- **Gezondheid:** zorgen voor goede en gezonde maaltijden en heel veel andere dingen.
- **Medische zorg:** huisarts, ziekenhuis.
- **Veiligheid thuis:** hoe je met elkaar omgaat, open relatie met je ouders, acceptatie.
- **Veiligheid op school:** onrust in de klas kan tot gezondheidsklachten leiden (angst etc.).
- **Veiligheid in het verkeer:** veel ouders brengen de kinderen gehaast naar school met de auto. Kinderen leren zelf niet hoe ze moeten fietsen en de vele auto's bij school maken het onveilig.
- **Veiligheid in de wijk:** ook sociaal.
- **Begeleiden en loslaten:** je wilt enerzijds vrijheid geven en loslaten om ze weerbaar te maken, maar anderzijds wil je graag dingen goed voor ze regelen.
- **Roken, alcohol en drugs:** besteedt de middelbare school aandacht aan dit soort items?
- **Prestatiedruk:** er moet zoveel! Sportclubs, muziek, BSO,... Waarom gaan we daar allemaal in mee?

Welke organisaties kent u die hiermee bezig zijn?

- Consultatiebureau
- Scholen
- Kinderdagverblijven
- Opvoedhulp, psycholoog, orthopedagoog
- Sportclubs
- CJG
- Huisarts
- Speciaal onderwijs met diëtist, psycholoog, logopedist etc.
- GGD

‘Ik ken de GGD maar was verrast door het aanbod toen ik op de website keek.’

Wat vindt u van de ontwikkeling naar meer samen- en zelfredzaamheid?

- Het is op zich goed bedacht, maar dan moet er wel medewerking zijn van bijvoorbeeld de school. Als kinderen niet gemiddeld zijn, dan vindt de school dat lastig. De docent moet goed signaleren en hulp in gang zetten.
- Als je niet ziet aan iemand dat er iets is, dan vraagt dat wel assertiviteit van de persoon in kwestie om hulp te vragen. Het vraagt ook om extra aandacht van ouders.
- Het is heel belangrijk dat er een goed vangnet is, zoals een vertrouwenspersoon op school.
- Kosten maken het minder laagdrempelig. Een moeder vertelt dat ze aan het zoeken is op internet naar de juiste hulp voor haar dochter. Daarbij stuit ze op particuliere diensten die veel eigen geld kosten. 'Vervolgens word je het advies gegeven om een diagnose te regelen, zodat je wel een vergoeding krijgt.'

Wat zou helpen in het zelfredzaam zijn?

- Over de Bühne krijgen wat de GGD en andere instanties allemaal te bieden hebben. Zeker ook voor mensen die uit het buitenland komen. Die weten de weg helemaal niet te vinden. Een ouderwetse brochure met organisaties en namen op een rijtje zou al helpen.
- De jongeren geven aan dat de voorlichtingsbijeenkomsten, toneelstukken over alcoholgebruik etc. goed zijn om dingen te leren.
- Naast de schoolverpleegkundige wordt ook de schoolarts genoemd als partij waar een ouder veel aan heeft gehad. Daar zouden veel meer ouders profijt van kunnen hebben.
- Meer coördinatie van hulp.
- Leraren toerusten op de steeds zwaardere taak die ze hebben: 'Het zijn halve psychiaters tegenwoordig met al die problemen.'
- De weg naar instanties is niet makkelijk te vinden. Mensen weten niet waar ze heen moeten. Leerkrachten zijn toch het meest vertrouwd voor een kind en hun ouders. Is het niet een mooie taak voor de GGD om leerkrachten intensief en praktisch te ondersteunen. De intern begeleider of mentor schakelt waar nodig de GGD in en daarmee zijn zij de weg naar de GGD voor ouders.

Hoe zit het met de ‘lichamelijke gezondheid’?

- Een ouder heeft concrete ervaring met een heup uit de kom: ‘Hele simpele vragen rond de operatie konden niet beantwoord worden in het ziekenhuis. Uiteindelijk heeft de kinderopvang antwoorden gegeven.’ Dit soort zaken bevordert de zelfredzaamheid bepaald niet.
- Een ouder vertelt dat haar kind fysieke (nek)klachten heeft door het vele gebruik van social media. Kinderen kunnen niet meer zonder. Een jongere: ‘Als ik geen facebook heb, mis ik alle verjaardagen van mijn vrienden. Toen ik stopte met facebook, miste ik gelijk feestjes. Want je krijgt nooit meer een kaartje of zo’. De jongeren geven aan dat ook ouders veel op hun mobiel en achter de computer zitten. Hoe leren wij als ouders onze kinderen omgaan met (fout) aanbod, iPad, YouTube, etc.?
- Het is overduidelijk dat ‘lichamelijke gezondheid’ veel minder speelt bij ouders dan de psychosociale gezondheid. De gesprekken komen iedere keer weer hier op uit.

Hoe zit het met de ‘psychische en sociale gezondheid’?

- Ouders zijn begaan met hun kinderen en willen serieus genomen worden als er iets is.
- **Veelgenoemd dilemma (‘zoektocht’):**
 - Enerzijds kinderen voldoende vrijlaten zodat ze zich kunnen ontplooien.
 - Anderzijds vasthouden en beschermen, zonder ze onnodig bang te maken.

Vooraf de overgang naar de middelbare school is een spannende. Als ze naar de middelbare school gaan, vragen kinderen iets heel anders van je. Hun wereld wordt dan snel groter. Je doet thuis je best, maar ondersteunt de school dit voldoende? ‘Je denkt als ouder bijvoorbeeld dat ze veilig op school zijn, maar ze lopen gewoon vrij rond in vrije uren’.
- **Vraag van een ouder aan de jongeren: hoe ga je om met groepsdruk?**

Je krijgt veel nieuwe vrienden. In het begin is het dan best moeilijk om iemand te vinden die bij jou past. De jongeren geven aan niet erg gevoelig te zijn voor groepsdruk en noemen als reden de goede band die ze met hun ouders hebben. Bij andere kinderen in hun klas (‘de populaireren’), wordt wel groepsdruk gezien.
- **Zijn we niet over bezorgd?** ‘Nee!’ klinkt het eenduidig. Het is zo belangrijk dat kinderen de goede basis meekrijgen en het naar hun zin hebben. Docenten kijken teveel naar de buitenkant, te oppervlakkig. ‘Dat probleemgedrag geeft onrust in de klas. Dat moet eruit. Er zou veel beter geobserveerd en geluisterd moeten worden naar kinderen.’

Hoe zit het met opvoeden?

- Social media is een veel besproken onderwerp en vormt een uitdaging voor veel ouders. Het maakt het wereldje van kinderen echt kleiner.
- Jongeren relativeren dit. 'Met whats app is het makkelijk praten. Je ziet iemand niet. Je appt en je krijgt direct antwoord terug.' Jongeren doen dat net zo makkelijk als een face-to-face gesprek.
- Als ouders het vermoeden hebben dat er iets niet goed gaat met hun kind, is de ervaring dat de diagnose van 'probleem'gedrag lang duurt, waardoor hulp laat wordt ingezet. Een moeder geeft aan dat instanties zich veel actiever moeten bemoeien met kinderen en actie ondernemen. Dan voel je je als ouder serieus genomen.
- Ouders hebben het heel veel over de belangrijke rol van school 'want daar zit mijn kind het meest'. Hier wordt wel op gereageerd met de opmerking dat je niet alles van leerkrachten kunt verwachten. Die krijgen al heel veel op hun bordje. Als ouder moet je zelf heel alert zijn in deze tijd.

Wat zouden we collectief moeten regelen?

- De **afstemming tussen instanties** is een veelgenoemd thema: voorschoolse opvang, sportverenigingen, BSO, school. De ervaring is dat organisaties langs elkaar heen werken als er iets is met je kind. Voorbeelden:
 - De ondersteuning die een kind krijgt, sluit niet aan bij wat er gebeurt in de klas.
 - Organisaties hebben eigen agenda's en systemen.
 - Ook is er geen gezamenlijk dossier, waardoor je van elkaar niet weet wat je doet en er geen zicht is op het geheel.
 - Maar ook heel praktisch: op school geldt het 'gezond traktatiebeleid', maar dan krijgen kinderen vervolgens ongezonde traktaties op de BSO. Of de alcohol die geschonken wordt op de sportvereniging. Daar moet veel meer één lijn in zitten en iedereen moet zijn verantwoordelijkheid daarin pakken.
 - Een moeder vertelt dat de overgang van regulier naar speciaal onderwijs een lange weg is die veel hobbels kent. 'Als je kind er eenmaal zit, ervaar je een grote rust'.
- **Advies:**
 - Werk veel meer vanuit de regie van ouders.
 - Laat het kind zelf zijn zegje doen waar dat kan.
 - Werk methodisch en gebruik de ICT-middelen die er zijn.

Ronde 2: Vragen uit de buitenring

Vraag 1: Mogen kinderen nog zijn wie ze zijn?

- ‘Nee’, reageren veel ouders.
- De jongeren vinden dat dit wel het geval is. Thuis kan en mag je meer jezelf zijn dan op school. Je ouders kennen je goed en die weten goed hoe ze met je om moeten gaan. Op school word je toch een beetje in toom gehouden. Ook zorgt groepsdruk ervoor dat je niet altijd kunt zijn wie je wilt zijn, omdat je dan het gevaar loopt gepest te worden.
- Zodra je niet ‘mainstream’ bent en een beetje afwijkt, is het lastiger om jezelf te zijn.
- Het onderwijs is erg op meisjes gericht. Jongens kunnen hun experimenteerdrang niet altijd kwijt. En die cito’s vanaf groep 3, is dat niet erg?
- Iedereen wordt beïnvloed door anderen en de wereld om ons heen. Zowel ouders als kinderen. De maatschappij vraagt erom dat je steeds sneller laat zien wat je in huis hebt.
- Juist ook die invloeden van buitenaf bepalen mede wie je bent. Daar is niks mee.
- En je hebt hier een keuze in als ouder. Je hoeft niet overal in mee te gaan! Lukt dat ook? Als je jezelf wilt zijn, dan moet je dat bevechten. En het is ook best lastig om als ouder te kiezen voor ‘even niets’ en rust. Het is een strak schema waar je in zit als gezin. Durf af en toe stil te staan en dingen niet te doen.

Vraag 2: Er is de laatste tijd heel veel veranderd in de regelgeving. Wanneer speelden jullie voorbeelden?

- Veel problemen spelen al lang. Meerdere jaren.
- Een probleem rond een autistische jongen speelde dit jaar. Veel problemen met het PGB. Dat is wel echt iets van de laatste tijd.
- De problemen komen het meest naar voren in de overgang van groep 8 naar de middelbare school.
- Conclusie: veranderingen in de regelgeving worden niet echt opgemerkt.

Vraag 3: Hoe kunnen we jullie als ouders bereiken?

Ondanks dat er websites van GGD, CJG etc. zijn, weten jullie niet wat we allemaal te bieden hebben. 'Er mist een bruggetje ergens.' Hoe kunnen we jullie bereiken?

- Mensen noemen veel papieren oplossingen: 'Zet gewoon ouderwetse stukjes in de nieuwsbrief van school.' Of het groeiboekje.
- Er wordt gevraagd of mensen zich zouden (blijven) abonneren op een nieuwsbrief die je al voor de geboorte ontvangt en dan op de logische momenten tot het 18^e jaar van een kind. Bijvoorbeeld bij schoolovergangen of inentingen. Veel ouders geven aan dat dit zeker zou helpen. Nog beter: aanhaken bij bestaande nieuwsbrieven van school (mijn mailbox zit al zo vol!).
- Zou een persoonlijke buddy helpen (gekoppeld aan de nieuwsbrief)? Die persoon kan een opstapje zijn naar een eventueel specialisme. Ouders vinden hierbij een face-to-face persoon (inloop) aansprekender dan een consult op afstand. Zeker voor buitenlandse mensen is fysieke nabijheid belangrijk.
- Informatie-avonden op school. Komen jullie dan ook?
- Spreekuur van GGD op school. Al gaan kinderen daar niet zo snel heen...
- Facebook!

Vraag 4: Hoe kunnen we ouders helpen in de spannende periode naar het voortgezet onderwijs?

- Zorg dat ouders geprikkeld worden. Gewoon een informatie-avond is niet interessant genoeg. Dan maken ouders toch vaak de keuze om ergens anders voorrang aan te geven. Bijvoorbeeld in een toneelstuk dingen bespreekbaar maken. Of een vorm zoals 'Over de streep'.
- Zet social media in. Stel vragen aan leerlingen via social media zodat je ook zeker weet dat je de juiste insteek kiest voor jongeren (en niet die van de ouders).
- Koppel bijeenkomsten aan 'semi-verplichte' bijeenkomsten van school.
- Plan dingen niet in 'spits'-weken (zoals 1 week voor de vakantie).
- Zorg dat kinderen anoniem kunnen deelnemen aan zaken (zonder dat ouders het hoeven te weten).
- Het GGD-gesprek in de tweede klas op het VO is zonder ouders. Zou dat nog een keer met ouders moeten? Verdeelde reacties. Je moet je kind toch loslaten op een gegeven moment en kinderen moeten zich juist dan vrij voelen om alles te zeggen.

Vraag 4: Hoe vonden jullie zo'n bijeenkomst en het zo in gesprek zijn met elkaar?

Reacties van de binnenring:

- Heel goed om het hier met andere ouders over te hebben.
- Goed dat er jongeren bij zijn.
- 'Fijn dat er de tijd voor is en niet zo gehaast als bij de huisarts'.
- De meeste aanwezigen vinden het prima om nog eens uitgenodigd te worden.

Reacties van de buitenring:

- 'Ik zat op het puntje van mijn stoel'.
- 'Ik voel me toch ook wel heel erg ouder. Ik zou ook wel in de binnenring willen zitten'.
- 'Ik wil de hele tijd vertellen wat we allemaal kunnen betekenen. Er is zoveel!'
- Vaker zo met ouders (en jongeren!) over dit soort zaken praten.

Ronde 3: Nabespreking buitenring

Wat was de rode draad?

- Beter luisteren. Niet vanuit het aanbod denken.
- Meer afstemmen tussen instanties en hulp organiseren rond het kind.
- We zijn nog steeds niet goed vindbaar, ondank alles wat we er aan doen.
- Mensen weten niet goed wat ze kunnen verwachten en halen bij ons.
- Het woord school is heel veel gevallen. We doen ons best om daar zichtbaar te zijn, maar dat blijkt nog niet erg te lukken.
- Voorschoolse voorzieningen zoals de BSO zijn ook heel belangrijk om laagdrempelig en 'dichtbij' te zijn.
- Maak het probleem niet groter dan het is, maar handel wel snel.
- Meer vertellen wat we doen, maar vooral ook op een andere manier. Want het komt niet over.

Waar zijn we door verrast?

- CJG is weinig genoemd als plek om de hulp te vinden die je nodig hebt. ‘Daar ben ik echt zo verbaasd over. We hebben er zoveel aan gedaan om het bekend te maken, maar dat werkt dus niet.’
- De behoefte die ouderen en jongeren aangeven om echt geholpen te worden. Er zijn veel ouders en jongeren die daar veel minder voor open staan en waar we heel hard voor moeten werken. Daar gaat nu heel veel tijd en energie in zitten. Gaat dat niet ten koste van deze kinderen?
- De signaalfunctie van de school wordt onderbenut. Daar kunnen we als GGD een grote rol in spelen en de school helpen.
- De enorme roep om het direct rond kinderen te organiseren. Dus niet apart organiseren en dan dat weer in coördinatie-organen bij elkaar te brengen.
- De kinderen zelf een podium geven en aan het woord laten.

Wat zien jullie als de grootste uitdaging?

- De puzzel dat leraren enorm belangrijk zijn voor kinderen, maar daar niet de tijd en/of bagage voor hebben.
- Mensen bereiken met een eenduidig aanbod vanuit de professionals op dit gebied. Hoe krijgen we het zover dat ouders weten wat er te halen is?
- Het niet gehoord voelen. Hoe zorgen we ervoor dat mensen dat wel voelen en ervaren?

Wat kan ik zelf beïnvloeden?

- *Echt* samenwerken aan deze uitdagingen. Ouders moeten geen last hebben van instituties. Het moet niet uitmaken wie iets doet, als mensen maar geholpen worden. **We moeten het echt samen met ouders en scholen doen.**
- Naast traditionele vormen van communicatie, werk maken van **prikkelende communicatievormen** zoals social media.
- Op kleine schaal **het gesprek aangaan** zoals vandaag. Dat kan ook in 1-op-1 gesprekken. Laten we met elkaar in gesprek blijven op alle manieren die we tot onze beschikking hebben!

Bedankt allemaal!